

Turisme i Grønland

Af Malik Milfeldt, cand. comm., Visit Greenland

Maj 2015

Verdens største ø er også verdens mindst befolkede land hvis man ser på hvor få mennesker der bor per km² i gennemsnit (0,14), eller godt 56.000 mennesker spredt over ca. 2.1 mio. km². På de ene side giver det nogle gevaldige kyststrækninger – hvor indlandet og indlandsisen i mindre grad besøges af turister pga. den svære tilgængelighed og klimaet på isen – som turister elsker at opdage og nyde under flyvninger, sejlads, vandringer, slædeture osv. På den anden side kan det at komme rundt fra sted til sted også være en udfordring, lige som der ikke altid er lokale hænder eller materiel nok til at løse basale arbejdsopgaver. Men Grønland er et land på sin egne præmisser, og som eksempel skal man derfor huske på at når landet er ca. 50 gange større end Danmark, men har omtrent 100 gange færre indbyggere, så er det måske ikke så mærkeligt at en given by i Grønland kun kan mønstre en eller to busser til en byrundtur til krydstogsturister der kommer på besøg om sommeren i deres eget skib.

Alle udfordringer til trods – foruden vejret og klimaet der som helhed er arktisk – er det lettere at komme til Grønland og rejse rundt deroppe, end de fleste måske tror. Dels er landet en del af kongeriget, og sprog og møntfod er således vidt udbredt, så man kan begå sig på dansk de fleste steder og betale med danske kroner og ører. Dels tager rejsen til Grønland kun 4,5 time fra København til Kangerlussuaq (Søndre Strømfjord) hvorefter den primære rejseform i dag foregår med små propelfly, Dash 8, fra Air Greenland fra by til by eller med helikopter til de steder der ikke har landingsbaner.

Ski touring nær Maniitsoq, (Foto K.T. Miller).

Men vigtigst af alt er Grønland et nemt land at begå sig i som dansker, ikke fordi landskabet på nogen måder minder om det danske, men fordi alle i Grønland, høj som lav, ung som gammel, på den ene eller anden måde har et forhold til Danmark og danskere. For nogle kan det måske bestå i at de har et gammelt billede indrammet og hængende derhjemme i boligen i en fjerntliggende bygd af den tidligere Dronning Ingrid og Kong Frederik den IX, men ellers ikke taler sproget og ej heller har nogensinde har været i Danmark. For andre kan der være tale om, at de er "blandingsfamilier" og hvert år rejser på ferie i Danmark og ved præcis hvilken bager i Løkken der laver de bedste snegle.

Og faktum er i dag at den befolkningsgruppe som i størst antal besøger Grønland hvert år som turister, fortsat er danskerne.

Historisk

Egentlig turisme som rekreation til Grønland går tilbage til begyndelsen af 1950erne hvor islændinge flyver endagsturister til Østgrønland. Senere hen kom Sydgrønland også med på turisternes Grønlandskort, og det var først op i midten af 1960erne at Kangerlussuaq (Søndre Strømfjord) åbnede op for turisme – stedet fungerede nemlig siden sin åbning under 2. Verdenskrig som base for amerikanske soldater.

I 60erne, og 70erne var der flere forskellige administrative tiltag fra Landsrådet og Ministeriet for Grønland for at bedre forstå den langsomt stigende turisme og uddanne lokale inden for servicefaget, så der ville være bedre chance for lokal beskæftigelse og indtægter til lokalsamfundet. Men det var først i 80erne at antallet af turister blev anslået til at være nået i nærheden af 10.000 hvilket var mærkbart og gav anledning til håb om endnu flere. Det var nemlig også i 80erne at økonomien strammedes da indtjening i fiskeriet gik mærkbart ned, og det stod klart at der var behov for et bredere erhvervs- og indkomstgrundlag. Grønland kunne ikke overleve alene på torskefiskeri.

Derfor blev det i 90erne politisk besluttet at satse på råstof- og turismeindustrien foruden fiskeriet naturligvis. Og Greenland Tourism A/S blev således stiftet i 1992 af Grønlands Hjemmestyre for at sparke yderligere gang i turismen.

I dag

Mange voksne som børn forbinder i dag Grønland med vinter, sne, hundeslæder og fangstlivet, og alt dette er bestemt en vigtig del af landet og for nogle også en stor del af hverdagen. Slædehunde er det dog kun tilladt at have nord for polarcirklen på vestsiden af Grønland og på østsiden har man slædehunde i begge de byer, Tasiilaq og Iltoqqortoormiit, som ligger der med tilhørende bygder.

De omtrent 60.000 turister, som årligt besøger Grønland i dag, kommer dog også for at opleve andet end sne og slæder, og således er sommersæsonen faktisk den mest populære årstid at rejse til Grønland i. Om sommeren kan man opleve flere isfjelde ude på havet da der er mere gang i afsmeltningen af indlandsisen, og midnatssolen hersker også nord for polarcirklen, mens man har lyse nætter syd for. Hvaler fra langt varmere himmelstrøg, så som pukkelhvaler og finhvaler, migrerer mod grønlandske farvande i maj og juni og ses ofte inde fra kysten af, mens de nyder godt af at føden i form af små krill, krebsedyr og ammassat (lodden, en lille laksefisk) findes i uanede mængder.

Turister i Sydgrønland ved Hvalsey kirkeruin. (Foto David Trood).

Ca. 10.000 (groft estimeret) kommer sejlene til Grønland i krydstogtskibe og tendensen er heldigvis at skibene bliver lidt mindre hvilket passer godt til især de mindre bygder og byer som dermed ikke bliver overstrømmet af tusindevis af gæster på en gang. I de yderste og nordligste eller østligste bygder er det ikke ualmindeligt at se nærmest hele bygdens indbyggere tage imod krydstogtgæsterne, for de er ikke vant til at få besøg udefra, og da slet ikke i så stort omfang med 1-200 turister ad gangen.

Grønlænderne og den grønlandske kultur, levevis og traditionerne er også et trækplaster i sig selv, da livet, sproget, tankegangen osv. så højt mod nord er helt anderledes end den danske. Nogle områder af livet og hverdagen er dog genkendelige i en dansk sammenhæng, og det kan fx være julesalmer eller børnesange som synges på melodier alle kender i Danmark, men på grønlandsk som jo er et sprog der kun tales af grønslænderne selv – dog fra samme sprogstamme som andre Inuitsprog, som kendes fra bl.a. dele af Alaska og Canada.

Klimaet og klimaforandringer

Klimaforandringer og global opvarmning er hotte emner over hele verden, og det er ikke mindst relevant i forhold til Grønland da indlandsisen ofte nævnes i forbindelse med debatterne om de globale temperaturstigninger. Frosset ferskvand er bundet i form af millioner af kubikmeter is i Grønland, og samlet set rummer landet 10% af verdens samlede ferskvandsreserver.

Det springende punkt i klimadebatten er spørgsmålet om hvorvidt de stigende temperaturer er naturlige eller menneskeforårsaget. Med andre ord om den menneskeskabte udledning af drivhusgasser og kuldioxid medvirker til at øge de globale temperaturer eller ej.

Men i dag betvivler selv flere og flere klimaskeptikere ikke længere, at mennesket spiller en rolle i den globale opvarmning. Og til dato er over 190 lande tiltrådt FN's Kyoto-protokol der sigter mod at reducere den industrielle udledning af kuldioxid som man mistænker for at forstærke den globale opvarmning.

Hvis temperaturerne bliver ved med at stige, er det et nærliggende spørgsmål hvor meget klodens ismasser så påvirkes. Fangere ved Qaanaaq siger at havisen er 1 meter tyndere i dag end den har været før. Østgrønlændere ser mindre is fra Polarhavet end tidligere hen, og glaciologer så vel som turistguider fortæller at gletsjerfronter visse steder i landet trækker sig tilbage år efter år. Det gælder ikke mindst den Unesco-fredede isfjord ved Ilulissat som har trukket sig tilbage med adskillige kilometer de seneste 10-15 år.

Vinteren i Grønland er lang, og fordi hovedsæsonen turistmæssigt er sommeren, og da forår og efterår er relativt korte, taler man om i branchen at der egentlig reelt kun er en sommersæson på tre måneder, juni til og med august, og fra oktober til og med april kalder man for vintersæsonen. De to mellemliggende måneder, maj og september, kan man godt kalde hhv. forårssæson og efterårssæson, men det er ikke mange turister der rejser til Grønland der, selvom september kan være en fantastisk måned også med nordlysets komme, de skiftende farver i landskabet og en jagtsæson – efter rensdyr og moskusokser – der for alvor er i gang.

Bådsejls med Ilulissat Water Taxi. (Foto Mads Pihl).

De fleste turister der besøger Grønland i dag kommer fra Danmark, men deriblandt er også rigtig mange som rejser dertil af andre grunde end de klassiske turismebevæggrund, fx på forretningsrejse som konsulent, korttidsansat sygeplejerske eller læge. Eller slet og ret familie og venner som besøger danskere der et års tid, to eller tre har bosat sig i landet for at arbejde. Derudover er der en del tyskere, nordmænd, svenskere og franskmænd, og englændere som besøger landet. Amerikanere og canadiere udgør også en pæn del af statistikken, mens der de senere år har været en tendens til at også australiere, asiater, kinesere, japanere, indonesere osv. også finder det værd at rejse langvejs fra for at opleve Grønland.

Rejsen til Grønland fra Danmark foretages nemmest og hurtigst med Air Greenland, som afgår dagligt, og med flere afgangsfrekvenser om sommeren. Det er også muligt at komme dertil fra Island, ligesom man også kan komme sejlede fra Europa i krydstogtskib, fx fra Tyskland eller England. I Grønland rejser man indenrigs med mindre propelfly, Dash 8, eller alternativt med kystskibet som drives af Arctic Umiaq Line, der sejler fra Sydgrønland til Diskobugten, sæsonvist, eftersom havet nogle vintre kan fryse til om vinteren i Diskobugten.

Hvordan inspireres de?

Verden bliver mere og mere mobil, og hvor man før år 2000 for det meste kommunikerede via trykte annoncer og brochurer, er det mest almindeligt i dag at inspirere folk til at rejse et sted hen via online medier, og i form af hjemmesider der kan ses både på computere, smartphones og tablets.

Grønlænderne bor spredt ud over verdens største ø, og er på mange måder lige så forskellige i sindelag, levevis og tankegang, som en bornholmer eller skagbo kan være fra en ærkekøbenhavnner. Godt tyve byer er der i Grønland, og dertil omtrent 60 bygder, og ligesom i resten af verden sker der i vores dage en trend med at man flytter fra de mindre steder til de større byer hvor der er bedre levevilkår, boliger, jobmuligheder og billigere at bo.

Der findes en del myter og fordomme som især er udbredt i Danmark om grønslændere og Grønland. Det vigtigste er at italesætte myterne og fordommene, og frem for at tale uden om dem eller negligere dem, for de eksisterer i dagens Danmark, og den bedste og mest ligeværdige dialog opnås først når paraderne sænkes og fordommene afmonteres på forhånd. For når alt kommer til alt så er grønslændere og danskere meget tættere på hinanden på så mange planer, end de fleste egentligt tror. Men vi er også forskellige, og der er uanede mængder skønhed og foranderlighed i forskellighed. Heldigvis.